

ОРГАНІЗАЦІЯ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПОЗИЦІЇ

В умовах підвищення вимог до рівня професіоналізму педагогічних кадрів, перед педагогічними вищими навчальними закладами сьогодні ставиться задача виховання і розвитку таких особистісних якостей студента, які дозволили б йому стати суб'єктом власної освіти та професійного становлення, який має активну професійну позицію. Актуальною є проблема навчання і виховання майбутніх учителів математики, які б мали високий рівень професіоналізму, творчої активності, відповідально ставилися до результатів своєї діяльності.

Серед професійних якостей особистості вчителя математики, які забезпечують результативність його педагогічної діяльності, особливе місце займає професійна позиція.

Формування професійної позиції вчителя починається ще в період його навчання у вищі. Результативність цього процесу багато в чому визначається усвідомленням викладачами і студентами вищів змісту й ролі цього складного особистісного утворення в їх професійному зростанні.

Професійна позиція вчителя характеризується як система його ціннісно-сміслових відношень до соціально-культурного оточення, самого себе і своєї діяльності, яка визначає його професійне буття у виховній взаємодії з дитиною, його місце в просторах сучасного виховання [1, с. 68].

Професійна позиція майбутнього вчителя математики визначається осмисленням ним ведучих цілей педагогічної діяльності, бажанням і вмінням працювати в обраній професійній сфері.

Критеріями розвитку професійної позиції майбутнього учителя математики є:

– особисте відношення до викладацької діяльності, що виникло на основі системи представлень, життєвих цінностей, у вигляді настроїв, почуттів, емоційної реакції студента, що ведуть до формування певної системи професійних цінностей;

– знання, уявлення і оцінки, пов'язані з оволодінням професійним знанням. Обсяг засвоєних професійних знань, усвідомлення зв'язку між явищами педагогічної дійсності є запорукою гармонійності формування позиції майбутнього вчителя математики. Знання можуть бути дуже стійкими, але не включеними у світоглядні позиції – вироблення впевненості в істинності або неістинності тієї або іншої педагогічної ідеї, її закріплення і застосування відбувається на практиці;

– здатність до творчої переробки професійних знань, співвідношення професійних знань з адекватною їм системою цінностей і життєвих сенсів, що стали особистісними установками [3].

Завдання викладача вищої школи полягає в тому, що б змінити підходи в організації навчального процесу, забезпечити умови, які будуть стимулювати у майбутніх вчителів математики формування професійної позиції. Однією із таких умов є організація самоосвітньої діяльності студентів.

Самоосвітня діяльність в процесі професійного становлення майбутнього вчителя математики є ефективним засобом його саморозвитку, самовираження і самоствердження. Вона спрямована на конкретну особистість студента, його професійний розвиток та формування професійної позиції, оскільки її зміст визначається освітньою стратегією самого студента, його мотивацією, установками, інтересами й потребами, що визначають механізм професійного становлення.

Найбільш результативними формами і методами організації самоосвітньої діяльності майбутніх вчителів математики, які впливають на формування їх професійної позиції є: систематичне пояснення ролі самоосвіти у професійному становленні; залучення студентів до участі в математичних гуртках та проблемних групах, в роботі методичного семінару кафедри; стимулювання найбільш підготовлених студентів до науково-дослідницької роботи, виступах на конференціях, участі у наукових проектах; залучення студентів до створення наочних засобів навчання (наприклад, моделей, мультимедійних презентацій, програмних засобів підтримки викладання математики).

Процес самоосвітньої діяльності – це не стихійний процес, а педагогічно керований. Педагогічне керівництво цим процесом повинно бути направлене на розвиток внутрішніх мотивів у студентів до самоосвіти; формування мети самоосвітньої діяльності; виокремлення основних способів здійснення самоосвітньої діяльності; розвиток впевненості в своїх силах та можливостях в процесі самоосвіти.

Ефективність управління самоосвітньою діяльністю студентів підсилюється розробкою: а) методичних рекомендацій до підготовки студентів до самоосвітньої діяльності у вигляді інструкцій, пам'яток, указівок до роботи з різними документами і джерелами інформації; б) тренінгів із закріплення вмінь і навичок самоосвітньої діяльності; в) технологій організації самоосвітньої діяльності; г) різних форм консультативної педагогічної допомоги в організації самоосвітньої діяльності студентів.

Отже, залучення студентів до самоосвітньої діяльності сприяє формуванню професійної позиції майбутнього вчителя математики; його професійній компетентності, що дозволяє студентам осмислено застосовувати комплекс професійних знань, умінь і способів діяльності в подальшому житті і майбутній професійній діяльності.

Формування професійної позиції має бути однією із значущих цілей, на досягнення якої спрямована фахова підготовка майбутніх учителів математики.

Література:

1. Борытко Н.М. Профессиональное воспитание студентов вуза / Н.М. Борытко. – Волгоград: ВГИПКРО, 2004. – 120 с.
2. Школьник Г.И. Процесс формирования коммунистических убеждений у школьников / Г.И. Школьник. – М.: Изд-во МГПУ, 1982. – 80 с.